

Veileder

Vurdering: utviklingssamtaler, elevsamtaler og veiledningssamtaler (læringsdialoger)

Denne veilederen skal være til hjelp i vurderingsarbeidet i trondheimsskolen. Veilederen bygger på bestemmelsene om vurdering i Opplæringsloven og Forskrift til opplæringsloven, og er blitt til gjennom arbeidet i ulike vurdering for læring-nettverk i kommunen. Denne oppdaterte utgaven (august 2015) av veilederen bruker språk og begreper tilpasset Utdanningsdirektoratets tekster om temaet.

Til leseren

Denne veilederen skal være til hjelp i vurderingsarbeidet i trondheimsskolen. Veilederen bygger på bestemmelsene om vurdering i Opplæringsloven og Forskrift til opplæringsloven¹, og er blitt til gjennom arbeidet i ulike vurdering for læring-nettverk i kommunen. Denne reviderte utgaven (med endringer fra august 2015) av veilederen bruker språk og begreper tilpasset Utdanningsdirektoratets tekster om temaet².

Hvordan vurderingsarbeidet planlegges, organiseres og gjennomføres på den enkelte enheten, bør være et stadig tema mellom partene i skolen. Formålet med vurderingen skal komme tydelig fram, nemlig at vurderingen skal fremme elevens faglige og sosiale læring underveis i opplæringa samt uttrykke kompetansen til eleven ved endt opplæring.

Hensikten med læringsdialogene (utviklingssamtalene, elevsamtalene og veiledningssamtalene) er å øke alle parter kompetanse når det gjelder det å fremme elevens læring og sosiale utvikling. Gjennom dialogene er det viktig å være tydelig på forventninger om aktiv deltagelse i egen utvikling og læring fra elevens side. Rekkefølgen på dialogene (s.3) kan endres slik at utviklingssamtalen kommer etter elevsamtalen. Elev og lærer kan da forberede samtalen og eleven har større mulighet til å delta i en dialog om egen utvikling. Eventuelt kan utviklingssamtalen og elevsamtalen sees i sammenheng som en enhet. Fagsamtaler og samtaler om ikke-faglig utvikling (veiledningssamtaler) foregår løpende gjennom skoleåret³.

Skjema. Vi anbefaler at skolen blir enig om en felles mal som grunnlag for utviklingssamtalen og elevsamtalen der individuelle mål for perioden skriftliggjøres og ansvarsområder er tydelige.

Læringsdialogene bygger på de fire prinsippene for god vurdering⁴. Elevers forutsetninger for å lære kan styrkes dersom de: 1) forstår hva de skal lære og hva som er forventet av dem, 2) får tilbakemeldinger som forteller dem om kvaliteten på arbeidet eller prestasjonen, 3) får råd om hvordan de kan forbedre seg, 4) er involvert i eget læringsarbeid ved blant annet å vurdere eget arbeid og utvikling.

Rammer for dialogene. Læreren bør legge til rette for gode rammer for dialoger. Alle parter bør ha mulighet til å delta i de formelle møtene, og alle skal ha en stemme i møtene. Se ellers «Kriterier for en god læringsdialog» (side 4).

Nedenfor finnes en oversikt over læringsdialogene og kriterier for gode læringsdialoger.

---

¹ Se kilder nedenfor

² Se <http://www.udir.no/Vurdering/>

³ Hvis elevens læringsutbytte underveis ikke er tilfredsstillende etter lærerens syn, skal lærer informere rektor, og spesialpedagogiske tiltak vurderes umiddelbart, j.fr. Udir.no

⁴ Se kilder nedenfor, Underveivurdering i fag

Vurdering for læring

Navn	Hensikten	Hvem deltar?	Forberedelser	Gjennomføring	Oppsummering	Når?
Utviklings-samtale En formell samtale mellom hjem og skole som er avtalt	- ansvarliggjøre og informere foreldre/foresatte om faglig og sosial utvikling - involvere eleven i egen læring og utvikling	Kontaktlærer elev foresatte	-vurderingsskjema sendes hjem før samtalen. -alle parter forbereder seg på det de ønsker fokus på i samtalen.	- evaluering av tidligere mål - prioritere og avtale nye mål faglig og sosialt for en periode - avklare ansvarsområder - råd om hvordan målene kan nås	- skriftlig avtale med prioriterte mål - tydelig oppfølgingsansvar for elev, foresatte og lærere - tidspunkt for evaluering	Minimum en gang pr. halvår. Ellers etter ønske og avtale mellom hjem og skole. Utviklings-samtalen og elev-samtalen <i>kan</i> legges til samme tidspunkt
Elev-samtalen En formell samtale som er avtalt	-øke motivasjon for læring -involvere eleven i egen læring og utvikling - faglig vurdering ut fra de fire prinsippene for vurdering - fremme sosial utvikling	kontaktlærer og/ eller faglærer elev	-eleven vurderer egen måloppnåelse og tenker gjennom behovet for hjelp. -kontaktlæreren vurderer elevens måloppnåelse og planlegger undervisvurdering og tilpassing, eventuelt tiltak -faglæreren gjør undervisvurdering skriftlig eller muntlig	- eleven reflekterer over egen læring - læreren gir undervisvurdering. - lærer og elev avtaler nye mål - klargjør behov for støtte	- skriftlig (fortrinnsvis) avtale med nye mål. - avtalen sendes hjem	Minimum 2 ganger pr.år. I u-skolen bør møtene finne sted tettest mulig opp til halvårs-vurderingene med karakter
Veilednings-samtaler Uformelle samtaler av to typer: faglige samtaler og samtaler om ikke-faglig utvikling	- fremme motivasjon - bevisstgjøring av læringsmålene - sette eleven i stand til å nå læringsmålene - la elevene påvirke egen undervisningssituasjon - dialog om ikke-faglige forhold (jf.«Formålsparagrafen», Generell del i læreplanen og Prinsippene for opplæringa)	lærer elev	-løpende veiledning ut fra det som eleven arbeider med, jfr. læringsmålene på arbeidsplanene -elevens løpende vurdering av undervisnings-situasjonen, j.fr. toveiskommunikasjon	-gi framovermeldinger/ holde læringsdialog - inngå avtaler for kortere perioder - iverksette tiltak ved manglende læringsutbytte	- produkter som viser prosessen fram mot målet kan samles i en mappe - skriftlige avtaler samles i en mappe	Løpende

Kriterier for en god læringsdialog og tegn på god praksis

Kriterier for en god læringsdialog	Tegn på god praksis
Dialogene stimulerer til utvikling og læring både faglig og sosialt	<ul style="list-style-type: none"> • Samtalen motiverer eleven i læringsarbeidet • Samtalen gir tilbakemelding om framgang og er et grunnlag for tilpasning • Eleven får være med på å påvirke innholdet i samtalen og vurdere eget arbeid • Utviklingssamtalen og elevsamtalen tar opp sosial utvikling, orden og oppførsel, og det er en løpende dialog mellom elev og lærer om ikke-faglig utvikling
Dialogene gir elevene faglig og relevant tilbakemelding om hva eleven har jobbet med hvordan eleven står i forhold til kompetansemål/læringsmål og hva han skal gjøre for å forbedre seg. Egenvurdering trekkes inn i samtalene.	<ul style="list-style-type: none"> • Læreren informerer om hva det har vært jobbet med i fagene • Lærerne gir tilbakemeldinger om hvor elevene står i forhold til kompetansemålene • Tilbakemeldingen gir råd om hvordan eleven kan heve kompetansen sin • Vurderingene blir fulgt opp • Lærerne benytter kunnskap om eleven sitt faglige ståsted til planlegging av undervisningen • Eleven deltar i vurderingen
De foresatte er kjent med skolen sitt opplegg for vurdering og får informasjon om hvor eleven står i forhold til kompetansemål/læringsmål	<ul style="list-style-type: none"> • Utviklingssamtalen er planlagt og strukturert • De foresatte opplever god dialog om barnets faglige og sosiale utvikling og hvordan de lærer • De foresatte vet hva barnet kan i forhold til mål i kunnskapsløftet og hva barnet skal gjøre for å komme videre
Skolen er en lærende organisasjon	<ul style="list-style-type: none"> • Skolen har system for gjennomføring av underveisvurdering/utviklingssamtaler, elevsamtaler og for sammenhengen mellom underveisvurderingen og sluttvurderingen (u-skoler) • Ledelsen legger til rette for at underveisvurdering og utviklingssamtaler kan gjennomføres • Skolen har et system for oppfølging av resultater på lokal og nasjonal kartlegging • Skolen evaluerer jevnlig vurderingspraksisen sin

Revidert utgave. Oppdatert med Forskrift til endring i forskrift til opplæringslova, august 2015.

Eksempler på ulike skjemaer som kan brukes i vurderingsarbeidet

Ulike skjemaer til bruk i vurderingen i fag og i læringsdialoger som er utformet i forbindelse med Vurdering for Læring i trondheimsskoler finnes på: It's Learning; Lærere i TK; Vurdering for Læring (kun lærere har tilgang)

Andre eksempler på skjemaer

[«Vurderingskrysset»](#)

[Halvårsvurdering](#) (Gjøvik kommune)

[«Elevinvolvering»](#)

~~Undervisvurdering (Dokumentasjon)~~ Denne regelen er endret med virkning fra 1. august 2015. Det skal ikke lenger dokumenteres at undervisvurdering er gitt. Undervisvurderingen kommer fram av skolens system for vurdering

Kilder

Utdanningsdirektoratet (u.å). [Endringer i regelverket i vurdering 2015/16](#)

Utdanningsdirektoratet (u.å.). <http://www.udir.no/Vurdering/>

Utdanningsdirektoratet (u.å.). [Undervisvurdering i fag](#)

Utdanningsdirektoratet (2012). [«Nå gjelder det»](#) (ungdomsskolen og barneskolen)

Utdanningsdirektoratet (2011). [Undervisningsvurdering](#) – en veileder for elever og lærer.

Utdanningsdirektoratet (2010). [Rundskriv](#) om individuell vurdering

Lovdata.no (u.å.) http://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-23-724/KAPITTEL_4#KAPITTEL_4 (NB! Kapittel 3)

Lovdata.no (u.å.). Opplæringslova. <http://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61?q=Oppl%C3%A6ringslova>

Lovdata (u.å.). [Forskrift om endring i forskrift til opplæringslova og forskrift til privatskolelova](#)